

ТОРА ОР • ПАРШІ ЛЕХ-ЛЕХА • МААМАР 6

בעצם היום הזה נימול אברהם וגו'

Того самого дня Авраам був обрізаний

Є два обрізання серця: одне ми здійснюємо самі через повернення (тшува) та Тору, а друге, вище, Б-г здійснює згори, даруючи його з Тринадцяти мір милосердя, понад розум і саму Тору. Авраам сам дотримувався всієї Тори, але чекав на обрізання, бо прагнув вищого обрізання, яке може дати лише Б-г.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/lech-lecha/6/

ГОЛОВНА ДУМКА

Є два обрізання серця: одне ми здійснюємо самі через повернення (тшува) та Тору, а друге, вище, Б-г здійснює згори, даруючи його з Тринадцяти мір милосердя, понад розум і саму Тору. Авраам сам дотримувався всієї Тори, але чекав на обрізання, бо прагнув вищого обрізання, яке може дати лише Б-г.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Маамар ставить запитання: чому Авраам, який дотримувався всієї Тори ще до її дарування, не обрізав себе, доки йому не було наказано? Відповідь розкриває сутність обрізання. У вислові «Хто підніметься для нас на небеса?» початкові літери приховують мілу (обрізання), а кінцеві — Ім'я Б-га (Гавая), тож обрізання стоїть вище за Ім'я Гавая і за Тору, яка «не на небесах», а зведена на землю. Тора говорить про два обрізання серця: «обріжете» — наше власне повернення (тшува) і служіння, пробудження знизу (ітарута делетата); і «Гавая обріже» — одкровення згори, яке настане після збирання вигнанців, приховане добро Б-га. Це вище обрізання — «велике обрізання» тринадцяти союзів: подібно до союзу між друзями, воно перевершує розум і дарується з Тринадцяти мір милосердя, які стоять вище за мудрість і Тору. Тому Авраам сам дотримувався всієї Тори, яка перебуває нижче за це обрізання, і чекав, щоб отримати обрізання згори. Саме тому Тора каже «Авраам був обрізаний» — у пасивній формі, — і «у самій суті того дня»: у день, що цілковито добрий, у прийдешній час, одкровення якого було відкрито йому тоді.

ПЛАН

1	Запитання і ключовий вірш	¶1
	Чому Авраам, який дотримувався всієї Тори, не обрізав себе раніше? У словах «Хто підніметься для нас на небеса?» приховані міла й Гавая.	
2	Два обрізання і велике обрізання, вище за Тору	¶2
	Обрізання знизу (повернення, Тора та міцвот) і згори (одкровення Б-га з Тринадцяти мір, вище за розум, Гаваю й Тору); тому Авраам чекав на вище обрізання.	
3	«Був обрізаний» у самій суті дня	¶3
	Пасивне дієслово й вислів «у самій суті того дня» показують, що Авраам отримав обрізання згори — з одкровення дня, що цілковито добрий.	

Обрізання знизу מילה שמלמטה למעלה

«Обріжте крайню плоть вашого серця»: власне повернення людини та її служіння через Тору й міцвот — пробудження знизу.

Обрізання згори (велике обрізання) מילה גדולה שמלמעלה למטה

«Гавая обріже твоє серце»: власне одкровення Б-га, «велике добро», яке Він зберіг, недосяжне для людських зусиль.

Початкові й кінцеві літери ר"ת מילה וס"ת הוי"ה

У вислові «Мі яале лану гашамаїма» початкові літери утворюють слово «міла», а кінцеві — Ім'я Гавая, показуючи, що обрізання стоїть вище за Ім'я Гавая.

Тора не на небесах לא בשמים היא

Тору було зведено на землю через Ім'я Гавая (скорочення, розширення й низведення), тож рішення щодо її закону ухвалюють тут, унизу.

Тринадцять мір милосердя י"ג מדות הרחמים

Б-жественне милосердя, що стоїть вище за мудрість і Тору, є джерелом прощення та великого обрізання; на нього натякають «тринадцять союзів».

Союз ברית כריתת

Зв'язок, що перевершує розум, подібний до союзу двох друзів, які зобов'язуються любити одне одного навіть тоді, коли розум уже не спонукав би до такої любові.

День, що цілковито добрий יום שכולו טוב

Прийдешній час, «суттю» якого є одкровення великого добра Б-га; це добро було відкрите Аврааму під час його обрізання.

РОЗДІЛ 1 • 11

Запитання і ключовий вірш

1 בעצם היום הזה¹ נימול אברהם² וגו'. להבין הקושיא שנזכר בספרים מפני מה לא מל אברהם³ אי"ע [את עצמו] קודם מאחר שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה⁴ ואפילו עירובי תבשילין.⁵

«Того самого дня Авраам був обрізаний» тощо. [Потрібно] зрозуміти запитання, яке порушується в книгах: чому Авраам не обрізався раніше, адже він дотримувався всієї Тори ще до її дарування, навіть ейрувей тавшилін?

Маамар починається віршем про обрізання Авраама у дев'яносто дев'ять років і порушує відоме запитання: Авраам дотримувався всієї Тори ще до Синаю, аж до рабинської постанови про ейрувей тавшилін (дозвіл готувати у Йом-Тов для Шабату). Чому ж він чекав, доки йому не наказали обрізатися?

ולהבין זה צ"ל תחלה ענין המילה דהנה כתיב לא בשמים היא⁶ לאמר מי יעלה לנו השמימה ר"ת [ראשי תיבות] מילה⁷ וס"ת [וסופי תיבות] הוי"ה.⁸

Щоб зрозуміти це, спершу [потрібно пояснити] сутність обрізання. Адже написано: «Не на небі вона, щоб ти сказав: "Хто підніметься для нас на небо?"» (мі яале лану гашамаїма) — початкові літери [утворюють] мілу (обрізання), а кінцеві літери [утворюють] Ім'я Б-га (Гавая).

Перш ніж відповісти, Альтер Ребе пояснює, що таке обрізання. У вірші «Хто підніметься для нас на небо?» початкові літери чотирьох єврейських слів утворюють слово «міла» — обрізання, а кінцеві літери утворюють Ім'я Гавая; далі буде показано, що це вказує на те, що обрізання стоїть вище за рівень Гаваї та Тори.

РОЗДІЛ 2 • 12

Два обрізання і велике обрізання, вище за Тору

2 והענין דהנה תחלה כתיב ומלתם את ערלת לבבכם⁹ וכתיב ומל ה' אלקיך את לבבך ופי' שיש ב' בחי' מילה¹⁰ האחת היא מלמטה למעלה שצריכים אנו למול את ערלת הלב והוא ענין התשובה

Пояснення: спочатку сказано: «Обріжте крайню плоть вашого серця», а також сказано: «І Гавая, твій Б-г, обріже твоє серце». Це означає, що є два рівні обрізання. Перше — знизу вгору: ми маємо обрізати крайню плоть серця, і це питання повернення (тшува),

Тора говорить про обрізання серця двома способами: одного разу як про заповідь, дану нам, а іншого — як про обіцянку, що це зробить Б-г. Перше обрізання відбувається «знизу вгору»: це наша власна праця, спрямована на усунення «крайньої плоти», яка заважає серцю відчувати Б-жественність; саме це і є тшува — повернення до Б-га.

כמ"ש ושבת עד¹¹ הוי"ה אלקיך בקיום התורה ומצות וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אם ישראל עושין תשובה¹² נגאלין ואם לאו אין נגאלין.¹³

як сказано: «І ти повернешся до Гаваї, свого Б-га» — через виконання Тори й міцвот. І наші мудреці, благословенної пам'яті, сказали: «Якщо Ізраїль чинить тшуву, його визволять; якщо ж ні — його не визволять».

Вірш про повернення до Б-га тлумачиться як такий, що стосується дотримання Тори й міцвот. Вчення Талмуду пов'язує визволення з цією тшуву: наша власна праця повернення є умовою визволення.

ואחר קבוץ גלויות כתיב והביאך אל הארץ והטיבך¹⁴ כו'. והוא המילה שמלמעלה למטה ומל ה' את לבבך

А після збирання вигнанців сказано: «І Він приведе тебе в землю... і зробить тобі добро» тощо. Це і є обрізання згори донизу: «І Гавая обріже твоє серце».

Лише після того, як вигнанців буде зібрано, Тора обіцяє, що Б-г приведе Ізраїль у землю і зробить йому добро; лише тоді сказано, що Б-г обріже їхні серця. Це друге обрізання, яке відбувається «згори донизу», як дія Самого Б-га.

(וזהו והטיבך מאבותיך בחי' מה רב טובך אשר צפנת¹⁵ כו' כי במשה שנולד מהול¹⁶ כתיב ותרא אותו כי טוב הוא¹⁷ כו')¹⁸

(І саме це означає: «І Він зробить тобі більше добра, ніж твоїм батькам» — рівень «Яке велике Твоє добро, що Ти приховав...» тощо; адже про Моше, який народився вже обрізаним, сказано: «І вона побачила його, що він добрий» тощо.)

У дужках Альтер Ребе пов'язує слова «Він зробить тобі добро» (ве-гетівха, від тов — «добрий») із «великим добром» (рав тувха), яке Б-г приховав. Мудреці виводять зі слова «добрий», сказаного про новонародженого Моше, що він народився вже обрізаним: «добрий» тут означає обрізання, дароване згори, а не здобуте людською працею.

והיינו שבחי' מילה ראשונה שמלמטה למעלה¹⁹ היא אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והאתעדל"ע [והאתערותא דלעילא] הוא הגלוי בחי' ומל ה' את לבבך כו'.

Тобто рівень першого обрізання, яке відбувається знизу вгору, — це пробудження знизу (ітарута делетата), а пробудження згори — це розкриття, рівень «І Гавая обріже твоє серце» тощо.

Він знову формулює різницю між двома обрізаннями мовою хасидського вчення. Наше власне обрізання серця є пробудженням знизу — ініціативою людини; обрізання серця Б-гом є пробудженням згори — розкриттям, що походить від Нього.

והנה על מילה שניה הזאת שיהיה לאחר קבוץ גליות ולאחר קיום התורה כולה כתיב מי יעלה לנו השמימה ר"ת [ראשי תיבות] מילה שהיא למעלה מבחי התורה

А тепер про це друге обрізання, яке відбудеться після збирання вигнанців і після виконання всієї Тори, сказано: «Хто підніметься для нас на небо?» — початкові літери [яких утворюють слово] «міла» [обрізання], що перебуває вище за рівень Тори.

Вірш «Хто підніметься для нас на небо?», початкові літери якого складають слово «міла», стосується другого обрізання, яке відбудеться після збирання вигнанців і після виконання всієї Тори. Його місце у вірші вказує, що воно вище за Тору.

כי על התורה נאמר לא בשמים היא²⁰ שהיא נשפלת למטה דוקא וכןז' [וכנזכר] בגמ' [בגמרא] שא"ר [שאמר רבין] יהושע אין משגיחין בבת קול²¹ מפני שאין התורה בשמים כ"א למטה הימנה ונק' תורת הוי"ה

Адже про Тору сказано: «Вона не на небесах», бо її спущено саме сюди, вниз. І, як згадується в Гемарі, рабі Єгошуа сказав: «Ми не зважаємо на голос із Небес», бо Тора не на небесах, а лише внизу. І вона називається «Торою Гавая»,

Слова «Вона не на небесах» навчають, що Тору спущено в цей світ, тож її закони тут визначаються людським розумом; у Талмуді розповідається, що рабі Єгошуа відкинув голос із Небес саме на цій підставі. Оскільки Тора була спущена через Ім'я Гавая, її називають «Торою Гавая».

כי שם הוי"ה יו"ד צמצום²² ה' התפשטות ו' המשכה כו' שע"ז נמשכה למטה²³ אבל מילה הנ"ל היא למעלה משם הוי"ה עד שהיא בר"ת [בראשי תיבות] ושם הוי"ה הוא בס"ת [בסופי תיבות] וע"כ היא מבחי ומדרגת השמימה.

бо Ім'я Гавая складається з таких літер: йуд — скорочення (цимцум); гей — поширення; вав — проведення вниз тощо. Завдяки цьому вона була спущена вниз. Але згадане вище обрізання перебуває вище за Ім'я Гавая: воно міститься в початкових літерах, тоді як Ім'я Гавая міститься в кінцевих літерах; тому воно належить до рівня й ступеня «неба» (гашамайма).

Літери Імені Гавая описують, як Б-жественність спускається вниз: йуд — одна точка, тобто скорочення; гей — поширення; вав — вертикальна лінія, тобто проведення вниз. Обрізання стоїть на початку слів вірша, тоді як Гавая — наприкінці, і це вказує, що обрізання належить до вищого рівня «неба», вище за Гавая.

ולמעלה מבחי התורה שנשפלה למטה מבחי שמים אלו.²⁴ וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] גדולה מילה²⁵ שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות.

І [це] вище за рівень Тори, яка була спущена вниз із рівня цих небес. Про це наші мудреці, благословенної пам'яті, сказали: «Велике обрізання, адже щодо нього було укладено тринадцять завітів».

Отже, обрізання вище за Тору, яка зійшла з тих «небес». На підтвердження наводяться слова Мішни: «Велике обрізання», і згадка про тринадцять завітів: слово «завіт» трапляється тринадцять разів у розділі про обрізання Авраама.

פי גדולה מילה היא בחי המילה הגדולה שמלמעלה למטה (ע' [ע"ז] במק"מ [במקדש מלך] על הזוהר ח"ג [חלק ג'] דר"ג ע"ב²⁷.²⁶ ובלק"ת [ובלקוטי תורה (להארי"ל)] פ' קדושים²⁸ בטעמי מצות מענין גדולה מילה) שימול ה' את לבבך

Значення слів «Велике обрізання» таке: це рівень великого обрізання, яке відбувається згори донизу (див. **Mikdash Melech** до Зоґара, частина 3, с. 233b, а також Лікутей Тора [Арізаль], **Parshas Kedoshim**, у **Taamei HaMitzvos**, де розглядається тема «Великого обрізання»), — щоб Ім'я Б-га (Гавая) обрізало твоє серце.

«Велике обрізання» розуміється як велике, вищого рівня обрізання, яке Б-г здійснює згори. У дужках Альтер Ребе відсилає читача до коментаря **Mikdash Melech** на Зоґар, а також до Лікутей Тора Арізаль і **Taamei HaMitzvos** (причин заповідей, записаних рабі Хаїмом Віталем), до розділу **Parshas Kedoshim**, де цей вислів пояснюється саме так. Це книга Арізаль, а не Лікутей Тора Альтер Ребе.

ולכן נכרתה בייג בריתות פי כידוע שענין הכריתת ברית הוא למעלה מן השכל והדעת²⁹ ע"ד ב' אוהבים שעושים כריתת ברית להיות אוהבים וע"ז [זה עם זה / זה על זה]

І тому щодо нього було укладено тринадцять завітів. Пояснення, як відомо, полягає в тому, що укладення завіту стоїть вище за розум і знання; це подібно до двох людей, які люблять одне одного й укладають завіт, щоб і надалі любити одне одного;

Чому тринадцять завітів? Завіт за своєю суттю стоїть вище за розум: двоє друзів укладають завіт, щоб їхня любов зберігалася незалежно від того, до яких висновків згодом дійде їхній розум.

דהיינו שיוכרח להיות אוהבו אף אם לא היה נמשך אצלו אהבה זו אליו אח"כ מצד השכל והדעת מ"מ מכריח א"ע [את עצמו] לאהבה בבחינה שלמעלה מהשכל והדעת.

тобто він буде зобов'язаний любити його: навіть якщо згодом ця любов до нього вже не виникатиме в ньому на підставі розуму й знання, він усе одно змушуватиме себе любити — на рівні, що стоїть вище за розум і знання.

Завіт зобов'язує людину й надалі любити свого друга, навіть якщо згодом розум і розуміння вже не породжуватимуть у ній цієї любові. Тоді любов походить із місця, що стоїть вище за розум, — саме це й створює завіт.

וכך כדי להיות גילוי והמשכה בחי' מילה הגדולה הנ"ל (שהוא בחי' מה רב טובך כו')

Так само, щоб відбулося розкриття й низведення згаданого вище рівня великого обрізання (який є рівнем слів «Яка велика Твоя доброта» тощо),

Так само велике обрізання, яке є тією «великою добротою», що Б-г зберіг, має бути низведене з рівня, що стоїть вище за розум.

הוא ע"י י"ג מדה"ר [מדות הרחמים]³⁰ שהן למעלה מהחכמה והשכל ולכך היא למעלה מבחי' שם הוי"ה ולמעלה מבחי' תורה

це відбувається завдяки Тринадцятьом атрибутам милосердя, які стоять вище за мудрість (Хохма) та інтелект; тому цей рівень вищий за рівень Імені Гавая і вищий за рівень Тори

Цей рівень — Тринадцять атрибутів милосердя, які стоять вище за Хохму та інтелект. Оскільки Тора є мудрістю Б-га, низведеною через Ім'я Гавая, обрізання, що походить від Тринадцяти атрибутів, стоїть вище і за Гавая, і за Тору.

(כמו ש"ג מדה"ר [מדות הרחמים] הן בחי' שלמעלה מהתורה ולכן שם הוא סליחת עון) וע"ז נאמר עד יעבור עמך³¹ הוי"ה פי' עד יעבור בבחי' שלמעלה משם הוי"ה (וגם ב"ג מדה"ר [מדות הרחמים] כתי' [כתיב] ויעבור³² כו').

(так само як Тринадцять атрибутів милосердя є рівнем, що стоїть вище за Тору, і тому саме там прощається гріх). Про це сказано: «Доки не перейде Твій народ, Гавая»; тобто «доки [вони] не перейдуть» на рівень, що стоїть вище за Ім'я Гавая. (І про Тринадцять атрибутів милосердя також написано: «I [Bin] пройшов» тощо).

Ось чому прощення гріха дарується через Тринадцять атрибутів: прощення виходить за межі того, що постановив би закон Тори, яка є мудрістю. Вислів «доки не перейде Твій народ, Гавая» тлумачиться як перехід за межі Гавая; те саме дієслово «пройшов» стоїть на початку опису Тринадцяти атрибутів на Сінаї.

והנה בזה יובן ענין שאברהם קיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה ולא קיים מצות מילה מפני שרצה להגיע לאותה מילה גדולה שמלמעלה למטה.

Тепер завдяки цьому можна зрозуміти, як Авраам дотримувався всієї Тори ще до її дарування, але не виконав міцву обрізання: він хотів досягти того великого обрізання, яке відбувається згори донизу.

Тепер отримуємо відповідь на початкове запитання. Авраам не обрізав себе за власною ініціативою, бо зроблене ним обрізання було б лише нижнім — таким, що йде знизу; він хотів великого обрізання, яке приходить згори.

ולכך קיים כל התורה כולה שלמטה מאותה מילה ואח"כ זכה לאותה מילה גדולה שמלמעלה.³³

Тому він дотримувався всієї Тори, яка перебуває нижче від того обрізання, а згодом удостоївся того великого обрізання, що згори.

Отже, він виконував решту Тори, яка перебуває нижче від того обрізання, як власне служіння знизу, а згодом Б-г дарував йому вище обрізання.

РОЗДІЛ 3 • 13

«Був обрізаний» у самій суті дня

3 וז"ש [וזהו שכתוב] נמול אברהם³⁴ ולא כתיב וימל א"ע [את עצמו] כמ"ש תחלה גבי מילת ישמעאל ומקנת כספו דכתיב וימל³⁵ כו'

Саме тому сказано: «Авраам був обрізаний», а не написано: «І він обрізав себе», як написано раніше про обрізання Ішмаеля та слуг, придбаних за його гроші, де сказано: «І він обрізав» тощо.

Це підтверджує формулювання вірша. Про Ішмаеля та слуг Тора говорить в активній формі: Авраам «обрізав» їх; про самого Авраама сказано в пасивній формі, що він «був обрізаний», а не що він обрізав себе.

לפי שהיא המילה שמלמטה כדכתיב ומלתם את ערלת לבבכם אבל אברהם זכה לגילוי בחי' ומל ה' את לבבך ע"כ נאמר נמול אברהם כו'.

Бо це обрізання знизу, як сказано: «Ви обріжете крайню плоть вашого серця». Але Авраам удостоївся розкриття рівня (бхіни) «І Гавая обріже твоє серце»; тому й сказано: «Авраам був обрізаний» тощо.

Активна форма відповідає обрізанню знизу, яке людина чинить сама. Пасивна форма показує, що Авраам отримав обрізання згори — те, яке чинить Б-г.

וזהו בעצם היום הזה נימול פי בעצמיות של היום³⁶ הזה ויום הזה הוא היום שכולו ארוך שכולו טוב³⁷ כו'.

І ось [що означають слова] «Саме того дня (бе-ецем га-йом га-зе) він був обрізаний»: тобто в самій сутності цього дня. А «цей день» — це день, що є цілковито довгим і цілковито добрим тощо.

Слово «бе-ецем», «саме того дня», також означає «у самій сутності». «Цей день» — це день, який Мудреці називають «цілковито довгим» і «цілковито добрим»: Світ прийдешній.

והעצמיות של היום הזה היינו אותו הגילוי הגדול שיהי' [שיהיה] לע"ל [לעתיד לבוא] גילוי בחי רב טובך³⁸ וזהו שכולו טוב וכשנתגלה לו בחי העצם של היום הזה אז נימול אברהם כו'.

А сутність цього дня — це велике розкриття, яке буде в майбутньому: розкриття бхіни «Твое велике добро». І ось [що означає] «цілковито добрий». Коли йому розкрилася бхіна сутності цього дня, тоді Авраам був обрізаний тощо.

«Сутність» того дня — це велике розкриття прихованого добра Б-га, яке настане в майбутньому. Це розкриття було явлене Аврааму під час його обрізання, і тому обрізання його відбулося згори.

В АВОДІ

Спершу людина має виконати свою частину: обрізати «крайню плоть» свого серця через повернення (тшува) і дотримання Тори та міцвот, як Авраам дотримувався всієї Тори. Це служіння знизу готує її до вищого обрізання, яке приходить як дар згори, за межами того, чого можна досягти власним розумом і зусиллями.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому обрізання, яке Авраам здійснив би сам, було б лише «нижчим» обрізанням і що він здобув, чекаючи на наказ?
2. Як прочитання літер у словах «Хто підніметься для нас на небеса?» показує, що обрізання стоїть вище за Тору, якщо в тому самому вірші сказано, що Тора «не на небесах»?
3. У якому сенсі союз між друзями «перевершує розум» і як це пояснює тринадцять союзів обрізання?
4. Чому обрізання знизу (повернення і Тора) має передувати обрізанню згори і чому друге пов'язане з часом після збирання вигнанців?
5. Чим відрізняється значення висловів «І він обрізав» і «Авраам був обрізаний»?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 בעצם היום הזה

Інший запис цього самого маамара, що починається словами «зрозуміти запитання (згадане в книгах)»; його текст близький до «Тора Ор», із невеликими відмінностями, і в ньому наведено два пояснення. У другому томі надруковано глоси до нього Цемаха Цедека.

בראשית מ"ב:1 Genesis 42:1

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ־שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לִבְנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ:

Now Jacob saw that there was corn in Egypt, and Jacob said unto his sons: 'Why do ye look one upon another?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

הנחה אחרת נדפס בסה"מ תקס"ג ע"י שם מתחיל "להבין הקושי" (שנוי בספרים). הלשון קרוב לכאן בשינויים קלים. ושם ב' ביאורים — וראה שם כרך ב ע' תתא הגהות מהצ"צ. באוה"ת לך לך תשכה, א רשום: "בד"ה בעצם היום הזה בת"א ס"פ לך לך והוא דרוש תקס"ג ולא שמעתי בעצמי כ"א מפי כתבים". ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. המאמר (כמו בסה"מ תקס"ג) עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ד תשכה, א (מלקו"ת לג"פ צג, ג). חלק מהמאמר מובא בסה"מ תרל"ג כרך ב ע' שצט. לד"ה זה ראה בפלח הרמון בראשית מב, א. ד"ה זה נזכר בלקו"ת ר"ה סג, ד. שמע"צ פה, צ.

2 בעצם היום הזה נמול אברהם

У вірші сказано, що Авраам і Ішмаель були обрізані того самого дня. Маамар починається з цього вірша й наприкінці пояснює, чому там сказано «обрізався» і «у самій суті того дня».

בראשית י"ז:26 Genesis 17:26

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אֲבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ:

In the selfsame day was Abraham circumcised, and Ishmael his son.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יז, כו.

3 מפני מה לא מל אברהם

Там Альтер Ребе пояснює, що Авраам дотримувався Тори «до її дарування» в тому вигляді, в якому вона існує у світі Брія, до того, як вона була одягнена в цей матеріальний світ: тому він виконував міцву тфлін, а також міцву обрізання ще до того, як обрізався сам. Адже обрізання означає усунення влади зовнішніх сил, і він усунув цю владу на вищому рівні, хоча міцва ще не була втілена у фізичній дії.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בפי ריב"א על התורה כי שמכיון שקיום מצות מילה שייך רק פעם אחת, לכן לא מל א"ע עד שנצטווה על זה — וכן יש עוד תירוצים במפרשים. ראה לקמן מא, ב. הביאור ע"פ דרך הפשט ראה בלקו"ת שיחות ח"ה ע' 146. ובפנימיות הענינים ראה לקו"ש שם ע' 79 הערה 25.

4 שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה

Заклучна Мішна трактату Кидушин каже, що Авраам дотримувався всієї Тори ще до її дарування; примітка Kehot також вказує на це місце.

משנה קידושין ד':14 Mishnah Kiddushin 4:14

... וְכֵן הוּא אוֹמֵר אֲבָרְהָם אֲבִינוּ עָלֵיו הַשְּׁלוֹם, (בראשית כד) וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק, וְה' בָּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל. מְצִינוּ שֶׁעָשָׂה אֲבָרְהָם אֲבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, שְׁנֵאמַר, (שם כו) עָקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרְהָם בְּקִלֵּי וְיִשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי מִצּוֹתֵי חֻקּוֹתַי וְתוֹרָתִי:

Rabbi Judah said: an unmarried man must not tend cattle, nor may two unmarried men sleep together under the same cover. But the sages permit it. One whose business is with women must not be alone with women. And one should not teach his son a woman's trade. Rabbi Meir says: one should always teach his son a clean and easy profession, and pray to Him to whom wealth and property belong. For a profession does not contain [the potential for] poverty and wealth, for poverty is not due to ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

5 שקיים . . ואפי' עירובי תבשילין

Талмуд каже, що Авраам дотримувався всієї Тори, навіть ейрувей тавшилін [дозволу готувати у свято до суботи]. На цьому ґрунтується запитання, чому він зволікав з обрізанням.

יומא כ"ח ב:י"א-י"א Yoma 28b:10-11

אָמַר (רב), וַאֲמַימָא רַב אֲשִׁי: קַיִים אֲבָרְהָם אֲבִינוּ אָפִילוּ עִירוּבֵי תַבְשִׁילִין, שְׁנֵאמַר: "תּוֹרוֹתֵי", אַחַת תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְאַחַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. מִתִּיב בֶּן שְׁמוּאֵל אוֹמֵר וְכוּ' וְהוּא אוֹמֵר הֵן. מָאן אָמַר "הֵן"? אֵילִימָא הֵךְ דְּקָאֵי אַאיגְרָא — הוּא חָלִים וְהוּא מְפָשֵׁר! אֵלֹא הֵךְ דְּקָאֵי אַאַרְעָא, מָנָא יָדַע?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

יומא כח, ב. וראה במשנה סוף קידושין. ובספר דברי דוד להט"ו פי' לך לך כי בשם הב"ח שצ"ל עירובי תחומין.

6 לא בשמים היא

Моше каже Ізраїлю, що Тора не на небі й не є недосяжною. Маамар прочитає літери вірша як знак того, що міла [обрізання] стоїть вище за Тору.

דברים ל':12 Deuteronomy 30:12

לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָנוּ הַשְּׁמַיִמָה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְיַנְעִשְׁנָה:

It is not in heaven, that thou shouldest say: 'Who shall go up for us to heaven, and bring it unto us, and make us to hear it, that we may do it?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים ל, יב.

7 מי יעלה . . ר"ת מילה

Щодо слів «Не на небі вона... і не за морем» «Лікутей Тора» пояснює, що «небо» означає високий, всеохопний рівень, подібний до самого небозводу, якого ми не бачимо (блакить — це повітря). Там також повертаються до прочитання цього маамара: у словах «Хто підніметься для нас на небо?» початкові літери утворюють слово «міла», а кінцеві — Гаваю.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"ו בהקדמה בתחלתה ותי"ב כב. תי"ע (קלא, א). בלקר"ת נצבים מה, ד מציין לכאן.

8 מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי"ה

У Тікуней Зогар (Tikkun 70, як зазначено в примітці Kehot; також у вступі до нього та в Tikkun 22) початкові літери слів «Хто підніметься для нас на небо» прочитуються як «міла», а кінцеві — як Im'ya B-ga (Гаваа).

Tikkunei Zohar 131a:1 א"א: קל"א הזהר

... כל מלאכי חבלה ומקטרגין דלא יקרבו לגביה בגין דשמא דיהויה שריא עליה דתשכח לקה באלין תיבין מי יעלה לנו השממה, ראשי תיבות מ"ל"ה, וסופי תיבות יהו"ה, בפשיה סליק לעילא נשמתי, ובההוא זמנא יתקיים בקה (שם כח ז) וראו כל עמי הארץ כי שם יהויה נקרא עליה וראו ממך, וכמא דאיהו מקבל עליה כל פקודין דעשה, בדחילו ורחימו, הכי אמליכין לקה לעילא תיבין ומשריין, על אליו עלמין דתקין לקה קודשא בריך הוא ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

АБЗАЦ 2

9 ומלתם את ערלת לבבכם

Моше каже Израїлю: «Обріжте крайню плоть вашого серця й більше не будьте впертими». Маамар називає це обрізанням знизу, яке здійснюється власними зусиллями.

Дברים י"ט:16 Deuteronomy 10:16

ומלתם את ערלת לבבכם וצרפכם לא תקשו עוד:

Circumcise therefore the foreskin of your heart, and be no more stiffnecked.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים י, טז. בסה"מ תמ"ג מביא כאן ג' פסוקים ומלתם את ערלת לבבכם כו ואח"כ כתי' ושב עד ה' אלקיך כו ואח"כ כתיב ומל ה'.

10 שיש ב' בחי' מילה

Iggeres HaKodesh 4 пояснює, що обрізання має два етапи — міла [обрізання] і перія [оголення], коли усувають грубу крайню плоть і тонку оболонку; так само серце має грубі й тонкі бажання. Уривок тлумачить слова «обріжте крайню плоть вашого серця» як усунення мирських покривів, що закривають внутрішню точку серця.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אנה"ק סי' ד.

11 ושב עד ה' אלקיך

Вірш про повернення, що передує обіцянкам зібрати вигнанців і обрізати серце Б-гом; маамар ототожнює його з обрізанням знизу.

Дברים ל"ב:2 Deuteronomy 30:2

ושבת עד-ה' אלקיך ושמעת בקלו ככל אשר-אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל-לכבך ובכל-נפשך:

and shalt return unto the L-RD thy G-d, and hearken to His voice according to all that I command thee this day, thou and thy children, with all thy heart, and with all thy soul;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים ל, ב.

12 אם ישראל עושין תשובה

Вчення рабі Еліезера про те, що визволення залежить від повернення (тшуви); воно показує, що обрізання знизу передує визволенню.

סנהדרין צ"ב ב"ד-ט"ו 97b:14-15 Sanhedrin

אמר רב: כלו כל הקיצין, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים. ושמאל אמר: דיו לאכל שיעמוד באבלו. כתנאי: רבי אליעזר אומר: אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, ואם לאו - אין נגאלין. אמר לו רבי יהושע: אם אין עושין תשובה אין נגאלין? אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב. תנא אידך: רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, שנאמר: "שובו ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

סנהדרין צ"ב, ב.

13 ואם לאו אין נגאלין . . ומל ה' את לבבך

В іншому тексті послідовність викладено докладно: визволення приходить завдяки обрізанню знизу — усуненню крайньої плоти серця через повернення до Б-га, тобто дотримання Тори; друге обрізання буде подібним до того, що станеться після визволення, після збирання вигнанців, як сказано: «i Він приведе тебе в землю... i зробить тобі добро».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בסה"מ תמ"ג ע' יא "ואם לאו אין נגאלין כו והוא ע"י המילה שמלמטה כו למול את ערלת הלב כו לשוב אל ה' ע"י קיום התורה כו שע"י נגאלין כו. והמילה ה' הוא ע"ד שיה"י אחר הגאולה כדכתיב ושבתי כו והביאך אל הארץ כו והטיבך כו שהוא לאחר קיבוץ הגליות".

14 והביאך אל הארץ והטיבך

Обіцянка, що Б-г приведе Израїль до Землі й чинитиме їм добро більше, ніж їхнім батькам; вона йде після зібрання вигнанців і перед словами «i Б-г обрізає твоє серце».

Дברים ל"ה:5 Deuteronomy 30:5

והביאך ה' אלקיך אל-הארץ אשר-ירשו אבותיך וירשתה והיטבך מאבותיך:

And the L-RD thy G-d will bring thee into the land which thy fathers possessed, and thou shalt possess it; and He will do

thee good, and multiply thee above thy fathers. .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים ל, ה.

15 מה רב טובך אשר צפנת

Давид вигукує: «Яка велика Твоя доброта, яку Ти приховав для тих, хто боїться Тебе!» Маамар ототожнює цю приховану доброту з великим обрізанням згори.

Psalms 31:20 תהלים ל"א:כ

מִה רַב־טוֹבָךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִירְאֶיךָ פְּעֻלַּת לַחֲסִים בְּךָ נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם:

Oh how abundant is Thy goodness, which Thou hast laid up for them that fear Thee; Which Thou hast wrought for them that take their refuge in Thee, in the sight of the sons of men!

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים לא, כ.

16 במשה שנולד מהול

Мудреці виводять зі слів «вона побачила його — що він добрий», що Моше народився обрізаним.

Sotah 12a:17 י"ב א:י"א:17

”וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא”. תַּנְיָא, רַבִּי מֵאִיר אָמַר: ”טוֹב” שְׁמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: ”טוֹבִיָּה” שְׁמוֹ. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: הֵגוֹן לְנִבְיָאוֹת. אַחֲרֵים אָמְרִים: נֹלֵד כְּשֶׁהוּא מְהוּל. וְחַכְמִים אָמְרִים: כְּשֶׁעָה שְׁנֹלֵד מִשָּׁה, נִתְמַלֵּא חֲבִית כּוֹלוֹ אוֹר. כְּתִיב הָכָא: ”וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא”, וְכִתִּיב הָתָם: ”וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב”.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
ПРИМІТКА КЕНОТ

סוטה יב, א.

17 ותרא אותו כי טוב הוא

Сказано про матір Моше при його народженні; Мудреці тлумачать слово «добрий» як вказівку на те, що він народився обрізаним, пов'язуючи «добрий» з обрізанням, дарованим згори.

Exodus 2:2 שמות ב"ב:2

וַתֵּהָרָא הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי־טוֹב הוּא וַתַּצְפֶּנְהוּ שְׁלֹשָׁה יָרֵחַ:

And the woman conceived, and bore a son; and when she saw him that he was a goodly child, she hid him three months.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

שמות ב, א.

18 (וזהו והטיבך . . טוב הוא כו')

Дужки, що пов'язують слова «Він зробить тобі добро» із прихованим добром і з тим, що Моше народився обрізаним, в іншому тексті відсутні.

ПРИМІТКА КЕНОТ

הענין ליתא בסה"מ תקס"ג.

שבחי מילה ראשונה שמלמטה למעלה

19

У тому маамарі обрізання Авраама пояснюється інакше — як виправлення знизу вгору; там також додається: «див. те, що написано в Тора Ор і доповненнях, до слів “Того самого дня”, і це потребує вивчення». Примітка вказує на розбіжність із цим маамаром, де обрізання Авраама походить згори.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה בסה"מ עטר"ת ע' פה דשם מבאר דענין המילה דאברהם הוא "ע"ד הבריור מלמטלמ"ע (ועמ"ש בתו"א והוספות בד"ה בעצם היום, וצ"ע).

20

לא בשמים היא

Тора «не на небі», а в тому самому вірші у словах «Хто підніметься для нас на небо?» приховано слово міла (обрізання); маамар протиставляє ці дві частини вірша.

Deuteronomy 30:12 דברים ל"ב:12

לֹא בַשָּׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי עֲלֶה־לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקַּחֵהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂהָ:

It is not in heaven, that thou shouldest say: 'Who shall go up for us to heaven, and bring it unto us, and make us to hear it, that we may do it?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים ל, יב.

21

וכנו בגמי שא"ר יהושע אין משגיחין בבת קול

У суперечці про піч Ахная рабі Єгошуа відкинув небесний голос, пославшись на слова «вона не на небі». Маамар використовує це, щоб показати, що Тору було спущено на землю.

Bava Metzia 59b:5 ח"ב:5

עַמַּד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רִגְלָיו וְאָמַר: "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא!" מֵאִי "לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא"? אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: שִׁכְבָּר נִתְּנָה תוֹרָה מֵהַר סִינִי, אֵין אָנוּ מְשִׁיחִין בְּבֵת קוֹל, שִׁכְבָּר כְּתִיבָה מֵהַר סִינִי בְּתוֹרָה "אַחֲרֵי רַבִּים לִהְיוֹת". אֲשַׁכְּחֶיהָ רַבִּי נְתָן לְאַלְיָהוּ, אָמַר לָקָה: מֵאִי עֶבֶד קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהִיא שְׁעָתָא? אָמַר לָקָה: קָא חֲזִיד וְאָמַר, "נִצְחֹנִי בְּנִי! נִצְחֹנִי בְּנִי!"

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
ПРИМІТКА КЕНОТ

ב"מ נט, ב.

22

כי שם הוי"ה יו"ד צמצום . . .

Iggeres HaTeshuvah пояснює літери Імені Гавая як етапи Б-жественного потоку: йуд — скорочення, гей — поширення, вав — проведення вниз. На це пояснення маамар тут і спирається.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אנה"ת פ"ד.

23

שו"ה בבת קול — ונקי תורת הוי" . . נמשכה למטה

Слова від «I вона називається “Торою Гавая”» до «вона була спущена вниз» в іншому тексті відсутні.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ליתא בסה"מ תקס"ג.

24 וּשְׁם הוּי הוּא בִּסְתִי . . מִבְּחֵי שָׁמַיִם אֱלֹ

Слова від «тоді як Im'ya Gavaya міститься в кінцевих літерах» до «належить до рівня цих небес» в іншому тексті відсутні.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ליתא בסה"מ תקס"ג.

25 גדולה מילה

Мишна вихваляє обрізання, бо щодо нього було укладено тринадцять союзів; маамар тлумачить слово «велике» як велике обрізання згори.

נדרים ל"א ב:ח-ט' 31b:8-Nedarim

רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר: מֵאוֹסָה הִיא הָעֶרְלָה, שֶׁנִּתְגַּנְּנוּ בָּהּ רִשְׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי כָל הַגּוֹיִם עֶרְלִים". רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: גְּדוּלָּה מִלָּה, שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: גְּדוּלָּה מִלָּה שְׁדוּחָה אֶת הַשִּׁבְתְּ הַמּוֹרָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

נדרים לא, ב.

26 ע' במק"מ על הזהר ח"ג דרל"ג ע"ב

Лікутей Тора цитує Mikdash Melech: велике обрізання походить від Йесода Arīx Anpīna, де містяться тринадцять тікунін бороди — Тринадцять атрибутів милосердя. Воно вище за Шабос, що походить від мудрості (Хохма), і спускається в царювання (Малхут).

ПРИМІТКА КЕНОТ

מובא בלקו"ת פ' תוריע כא, ב. "מארו"ל . . גדולה מילה . . ופי' במק"מ . . דהיינו שנמשך מיסוד דא"א שיש בו י"ג ת"ד שהם י"ג מדות הרחמים".

27 ע' במק"מ על הזהר ח"ג דרל"ג ע"ב

У самому тексті згадується коментар Мікдаш Мелех до цього уривка із Зогару (Пінхас). Як цитує його Лікутей Тора, коментар пояснює, що «велике обрізання» притягується від основи (Йесод) Arīx Anpīn, у якій містяться тринадцять тікунін (виправлень), що становлять Тринадцять Атрибутів Милосердя.

Zohar, Pinchas 57:348-350 ש"ינ:ש"מ-ש"ינ:פנחס הזהר

28 ובלק"ת פ' קדושים

Як цитує примітка, Лікутей Тора там каже, що обрізання велике, бо з ним пов'язано тринадцять союзів: як у вищій бороді Arīx Anpīna є тринадцять тікунін, так і в нижній «бороді», у Йесоді. На підтвердження цього наводиться Parshas Kedoshim, як і в нашому тексті.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה גם לק"ת עקב טו, ב "גדולה מילה שנכתרו עליה י"ג כריתות שכמו שיש י"ג ת"ד בדיקנא עילאה דא"א כך הוא ג"כ בדיקנא תתאה בבחינת יסוד כו' כמ"ש בלק"ת פ' קדושים".

29 שענין הכריתות ברית הוא למעלה מן השכל והדעת

Коментуючи слова «увійти до союзу», Лікутей Тора наводить притчу про двох друзів, які укладають союз, щоб їхня любов ніколи не припинилася, навіть коли розум мав би її завершити: союз пов'язує їх понад ро-

зумом. Так само Б-г уклав союз з Ізраїлем через Тринадцять атрибутів милосердя, які спустив Моше.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת נצבים מד, ב.

30 הוא ע"י י"ג מדה"ר

Примітка на берегах Тора Ор вказує сюди: із Тринадцятьма Атрибутами укладено союз, щоб вони не поверталися порожніми. Вона пов'язує «союз» із Тринадцятьма Атрибутами, як і маамар.

ראש השנה י"ז ב:ו-ח' 17b:7-8-Rosh Hashanah

אָמַר רַב יְהוּדָה: בְּרִית כְּרוּתָה לְשֹׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה מְדוּת שְׂאִינָן חוּזְרוֹת רִיקָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "הֵנָּה אֲנֹכִי כוֹרֵת בְּרִית". אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גְּדוּלָּה תְּשׁוּבָה שֶׁמִּקְרַעַת גּוֹר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "הִשְׁמָן לֵב הָעָם הַזֶּה וְאֶזְנוֹ הַקֶּבֶד וְעֵינָיו הִשָּׁע פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאֶזְנוֹ יִשְׁמַע וְלִכְבוֹ יִבֶּן וְשָׁב וּרְפָא לוֹ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

על הגליון בתו"א נרשם: "ע' ר"ה יז, ב ברית כרותה ל"ג מדות כו' (ממורי נ"ע)". [הרה = ר' איזיק האמיל?].

31 עד יעבור עמך ה'

У Пісні біля моря Моше та Ізраїль співають, що жаж охопить народи «аж доки Твій народ не перейде, Гавая», тобто доки вони не перейдуть у землю. Маамар тлумачить ці слова інакше: «доки [вони] не перейдуть» за межі рівня Імені Б-га (Гавая).

שמות ט"ו:16 Exodus

תַּפַּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפָחַד בְּגִדְלִי זְרוּעָה יִדְמוּ כְּאֶן עַד־יַעֲבֹר עִמָּךְ ה' עַד־יַעֲבֹר עִסְיוֹ קִנְיִת:

Terror and dread falleth upon them; By the greatness of Thine arm they are as still as a stone; Till Thy people pass over, O L-RD, Till the people pass over that Thou hast gotten.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שמות טו, טז. על הגליון בתו"א נרשם: שבוכות מילה נבקע הים וע' במדרש תהילים הים ראה וינס ארונן של יוסף ראה וינס ובמדרש רבה השירה הזאת כו' מילה זאת בריתי כו' (ממורי נ"ע).

32 וגם ב"י"ג מדה"ר כתי' ויעבור

Тринадцять Атрибутів Милосердя починаються словами «I Гавая пройшов перед ним» — тим самим дієсловом, що й у словах «аж доки Твій народ не перейде».

שמות ל"ד:6 Exodus

וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חַסֵּד וְאַמֶּת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 ומל' ה' אלקיך

Моше обіцяє, що після повернення з вигнання «Im'ya B-ga (Гавая), твій Б-г, обрізає твоє серце», щоб ти лю-

бив Його. Маамар називає це обрізанням згори, яке здійснює Б-г.

דברים ל':30 Deuteronomy 30:6

וּמַל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת־לִבְךָ וְאֶת־לִבְּךָ וְרָעַד לְאַהֲבָה אֶת־ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל־
לִבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

And the L-RD thy G-d will circumcise thy heart, and the heart of thy seed, to love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, that thou mayest live.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים ל, ו.

АБЗАЦ 3

34

נמול אברהם

«Авраам був обрізаний»: пасивна форма, яку маамар тлумачить як обрізання, дароване згори.

בראשית י"ז:26 Genesis 17:26

בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אֶבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ:

In the selfsame day was Abraham circumcised, and Ishmael his son.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35

גבי מילת ישמעאל ומקנת כספו דכתיב וימל

Авраам узав Ішмаеля та всіх тих, кого придбав за свої гроші, і «обрізав» їх: активна форма, яку маамар тлумачить як обрізання знизу.

בראשית י"ז:23 Genesis 17:23

וַיִּקַּח אֶבְרָהָם אֶת־יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ וְאֶת־כָּל־יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֶת־כָּל־מִקְנַת כֶּסֶפוֹ
כָּל־זָכָר בְּאֲנָשֵׁי בֵית אֶבְרָהָם וַיְמַל אֶת־בָּשָׂר עָרְלָתָם בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים:

And Abraham took Ishmael his son, and all that were born in his house, and all that were bought with his money, every male among the men of Abraham's house, and circumcised the flesh of their foreskin in the selfsame day, as G-d had said unto him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36

בעצם היום — פי בעצמיות של היום

Ор га-Тора пояснює, що «цей день» — це Ze'ir Anpin світу Ацилут, який називають «днем», а «це» (ze) вказує на ясне видіння у пророцтві Моше; його сутність — Ор Ейн Соф, убране в нього. Так само у фізичному світі сонце, що освітлює день, — це Йесод Абби, який світить у Зеїр Анпін, як пояснює Рамаз.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת פי פינחס עי ארא: ור"ל כי היום הזה היינו ז"א דאצי שנקי יום ונקי זה ע"ד משה רבינו ע"ה נתנבא בזה היינו בחיי אספקלריא המאירה, אמנם העצמי של בחי ז"א היינו אוא"ס המלוכש בו ע"ד שנת"ל בפי בי נשבעתי כו' וכן בגשמיות ביום מאיר השמש אשר שמש הוא בחי יסוד אבא המאיר בז"א כדפי הרמ"ז ר"פ בהעלותך ור"פ אמור בענין שמש צדקה.

37

היום שכולו ארוך שכולו טוב

Талмуд тлумачить слова «щоб тобі було добре» як такі, що стосуються світу, який увесь є добром, а слова

«щоб твої дні були довгими» — як такі, що стосуються світу, який увесь є довгим.

קידושין ל"ט ב:39b:8 Kiddushin 39b:8

הָרִי שְׁאָמַר לוֹ אָבִיו: עֲלֵה לְבִירָה וְהָבֵא לִי גִזְלוֹת, וְעֲלֵה לְבִירָה וְשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְנָטַל אֶת הַבָּנִים וּבְחִזְיָתוֹ נָפַל וּמָת – הֵיכָן טוֹכָת יָמָיו שֶׁל זֶה, וְהֵיכָן אֲרִיכוֹת יָמָיו שֶׁל זֶה? אָלֵא: "לְמַעַן יִטֵּב לָךְ" – לְעוֹלָם שְׂכוּלוֹ טוֹב, "וְלְמַעַן יֵאָרִיכֶן יָמֶיךָ" – לְעוֹלָם שְׂכוּלוֹ אָרוּךְ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

חולין קמ"ב א'-ד':4-5 Chullin 142a:4-5

הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גזולות ועלה ושלח את האם ולקח את הבנים ובחזרתו נפל ומת והיכן טוכת ימיו של זה והיכן טוכתו של זה אלא למען יאריכון ימך בעולם שכולו ארוך ולמען ייטב לך לעולם שכולו טוב ודלמא לא הוה הכי ר' יעקב מעשה חזא ודלמא מהרהר בעבירה הוה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה קידושין לט, ב וחולין קמב, א (ושם: עולם). נוסח הרחמן (בברכת המזון) "ליום שכולו טוב".

38

רב טובך

«Велике благо» Б-га, збережене про запас, яке маамар ототожнює з одкровенням майбутнього часу та великим обрізанням.

תהילים ל"א:20 Psalms 31:20

מָה רַב־טוֹבְךָ אֱשֶׁר־צִפְנָתָ לִירֵאֶיךָ פְּעֻלָּתְ לַחֲסִים כִּי נָגַד בְּנֵי אָדָם:

Oh how abundant is Thy goodness, which Thou hast laid up for them that fear Thee; Which Thou hast wrought for them that take their refuge in Thee, in the sight of the sons of men!

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library. © likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/lech-lecha/6/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок